

РЕШЕНИЕ

№ 551

гр. Стара Загора, 15.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**РАЙОНЕН СЪД – СТАРА ЗАГОРА, VII-МИ ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на деветнадесети май през две хиляди
двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Свилен Жеков

при участието на секретаря Маргарита Огн. Николова
като разгледа докладваното от Свилен Жеков Гражданско дело №
20225530104951 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 103 - 257 от Гражданския процесуален
кодекс /ГПК/.

Предявен е установителен иск с правна квалификация чл. 422, ал. 1 ГПК
вр. чл. 4 ЗПК /отм./ и чл. 430, ал. 1 ТЗ за установяване съществуването на
вземания на ищеца „ЕОС Матрикс“ ЕООД спрямо Н. Ц. К. за сумата **4000,00
лв. – главница** предявена като **частичен иск** от цяла претенция за главница
в общ размер на 16 878,97 лв. /вноски с период **03.02.2017 г. – 03.11.2018 г.**
по договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК
*****/03.11.2008 г., за които е издадена заповед за изпълнение по чл. 410
ГПК по ч.гр.д. 2162/2022 г. на Старозагорски районен съд, ведно със
законната лихва от 31.01.2022 г. до окончателното плащане.

Ищецът „ЕОС Матрикс“ ЕООД твърди, че на 03.11.2008 г., бил сключен
договор за потребителски кредит между „СИБАНК“ АД и ответницата Н. Ц.
К., по силата на който кредиторът е предоставил на длъжницата кредит в
размер на 17500,00 лв. Годишният лихвен процент, към датата на сключване
на договора, бил в размер на 9,90 %. Ответницата се задължила да погаси
задължението си на 120 месечни анюитетни вноски, включващи главница и

лихва, в общ размер на 230,30 лв. всяка, считано от 03.12.2008г. Крайната дата /падеж на задължението/ била 03.11.2018г. След усвояване на кредита ответницата не е извършвала плащания на месечните си вноски, поради което непогасената главница по кредита била в размер на 16 878,97 лв.

Ищецът изяснява, че на 28.09.2012г. бил сключен договор за продажба и прехвърляне на вземания, по силата на който „ЕОС Матрикс“ ЕООД, придобило вземането спрямо длъжницата, произтичащо от описания по-горе договор. В изпълнение разпоредбите на чл. 99 ЗЗД длъжницата била уведомена с изпращане на писмо-уведомление от дата 09.02.2021 г., съгласно предоставените от първоначалния кредитор правомощия.

Срокът на договора изтекъл на 03.11.2018 г., поради което задълженията на ответницата били изцяло изискуеми. Пзовава се на Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК, **като уточнява**, че претендираната сума периода /конкретните вноски/, представлява сбор от дължимата главница на вноските за периода: 03.02.2017 г. - 03.11.2018 г., ежемесечни, всяка с падеж на 03-то число от всеки календарен месец за посочения период.

За съдебно претендиране на вземанията срещу ответницата било образувано ч.гр.д. № 2162/2022г. по описа на Старозагорски районен съд, по което била издадена Заповед за парично изпълнение за заявените суми, срещу която е постъпило възражение от ответницата. Към настоящия момент погасяване на задължението по договора за потребителски кредит от 03.11.2008 г. не било осъществено.

Моли съда да постанови решение, с което да признае за установено, че ответницата дължи на ищеца сумата от 4000,00 лв. – частично претендирана главница, представляваща част от общо дължима главница в размер на 16 878,97 лв. по договор за потребителски кредит 03.11.2008 г., както и законната лихва за забава върху главницата от подаването на заявлението, до окончателното ѝ изплащане.

В условията на евентуалност /при обезсилване на заповедта за изпълнение/ предявява искане за осъждане на ответницата на основание чл. 415, ал. 3 във вр. ал. 1, т. 3 – съдът да постанови решение, с което да осъди ответницата да заплати на ищеца сумата от 4000,00 лв. - частично претендирана главница, представляваща част от общо дължима главница в

размер на 16 878,97 лв. по договор за потребителски кредит 03.11.2008 г., както и законната лихва за забава върху главницата от подаването на заявлението, до окончателното ѝ изплащане.

В законоустановения срок по чл. 131, ал. 1 ГПК ответницата е подала отговор на исковата молба, като е заела позиция за допустимост и неоснователност на иска.

Ответницата признава, че на 03.11.2008 г. бил сключен Договор за потребителски паричен кредит между „Сибанк“ АД в качеството му на кредитор и нея в качеството ѝ на кредитополучател, по силата на който кредиторът е предоставило на кредитополучателя потребителски паричен кредит в размер на 17500,00 лв. Сочи, че в исковата молба се претендира главница в по-малък размер от получената, което означава, че се признавало, че след усвояване на кредита кредитополучателят е платил част от дължимите вноски съгласно договора, но ищецът не се сочи кои от вноските са платени. Ответницата твърди, че е заплатила изцяло задълженията си към кредитора.

Ответницата изяснява, че в случая по силата на договора от 03.11.2008 г. е възникнало облигационно правоотношение по договор за заем за потребление по смисъла на чл. 240 и сл. от ЗЗД. За правното естество на това правоотношение била изцяло относима легалната дефиниция на договора за потребителски кредит, дадена в чл. 4 ЗПК /2006 г. - в сила към момента на сключване на договора/, според която това е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане. Следователно по отношение на процесния договор намирали приложение и разпоредбите на ЗПК.

Съгласно чл. 14, ал.1 ЗПК /отм./, когато не са спазени изискванията на чл. 6 , чл. 7, т. 4 - 14, чл. 8, ал. 1, чл. 9, ал. 1 и чл. 10 от същия закон, договорът за потребителски кредит е недействителен. Нарушаването на което и да е от тези императивни изисквания води до настъпване на последиците по чл. 14, ал.2 ЗПК /отм./ - недействителност на договора за кредит.

В случая не било спазено и изискването на чл. 7, т. 6 ЗПК /отм./. Според тази разпоредба договорът трябвало да съдържа годишен процент на разходите по кредита, които потребителят трябва да направи, за да издължи кредита, а когато неговото изчисляване не е възможно - годишен лихвен

процент и всички разходи, приложими към момента на сключване на договора за кредит. Разпоредбата на чл. 22, ал. 1 ЗПК/отм./ предвиждала, че годишният процент на разходите по кредита се изчислявал по формула съгласно приложението, като се вземали предвид определени условия. Спазването на това изискване давало информация на потребителя как е образуван размерът на ГПР, респ. цялата дължима сума по договора. В договора кредиторът се задоволил единствено с посочването като абсолютни стойности на лихвения процент по заема и ГПР. Липсвала обаче ясно разписана методика на формиране годишния процент на разходите по кредита /кои компоненти точно са включени в него и как се формира посоченият размер 9,18%/. Съобразно разпоредбата на чл. 21, ал. 1 ЗПК /отм./ годишният процент на разходите по кредита представлявал общата стойност на кредита за потребителя, изразена като годишен процент от сумата на предоставения кредит. Следователно в посочената величина, представляваща обобщен израз на всичко дължимо по кредита, следвало по ясен и разбираем за потребителя начин да бъдат включени всички разходи, които заемодателят ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. В случая в договора за кредит нямало яснота за тези обстоятелства. ГПР бил величина, чийто алгоритъм е императивно заложен в ЗПК, и приемането на методика, регулираща изчисляването на разходите по кредита по начин, различен от законовия, било недопустимо. В случая тези съставни елементи били неизвестни и не ставало ясно какво се включва в общите разходи за потребителя, доколкото била предвидена дължимост и на такси и комисиони /чл. 3, ал. 2 от договора/. Липсвала яснота дали тези разходи са включени при формиране на ГПР.

Предвид горепосочените нарушения договорът за потребителски кредит между страните се явявал недействителен на основание чл. 14, ал. 1, вр. чл. 7, т. 6 и 8 ЗПК и не пораждал целените от страните правни последици.

В случая чистата стойност на кредита била в размер на 17500,00 лева, но ответницата твърди, че е извършвала плащания по кредита на суми, които са достатъчни за неговото погасяване.

Освен това, прави възражение за изтекла погасителна давност по отношение на всички претендирани от ищеца суми. Според ответницата за всяка вноска по погасителния план към договора за кредит тече отделен

давностен срок. В този смисъл твърдението на ищеца, че кредитът е станал изискуем на 03.11.2018 г. било невярно - на тази дата е станала евентуално изискуема само последната вноска, а изискуемостта на предходните вноски е настъпила на съответните падежни дати. Следователно при изчисляването на давностните срокове по чл. 110 и чл. 111 ЗЗД следвало да се отчете като начална дата на давността падежът на всяко отделно частично плащане, което кредиторът се е съгласил да приеме. Пзовава се на решение 45/17.06.2020 г. на ВКС по т.д. № 237/2019 г. на II т.о., в което било прието, че началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за банков кредит, е моментът на изискуемостта на съответната вноска, а не датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита. Сочи и Тълкувателно решение № 3/2011 г. от 18.05.2012 г. по тълк. д. № 3/2011 г. на ОСГТК на ВКС относно погасителната давност.

Моли също да се приеме, че с погасяването на главното вземане се погасявали и произтичащите от него допълнителни вземания, макар давността за тях да не е изтекла /чл.119 ЗЗД/ и ако се констатирано че давността за цялата или за част от главницата е изтекла, да се приеме че на това основание са погасени и акцесорните вземания за възнаградителна лихва и наказателна лихва за забава.

Оспорва твърдението на ищеца, че ответницата е получила посоченото в исковата молба писмо-уведомление от 09.02.2021 г. за извършената цесия. Такова уведомление не било представено и с исковата молба /приложено е уведомление от друга дата/, не са представени и доказателства за неговото връчване.

Моли за отхвърляне на иска. Претендира разноски.

В съдебно заседание, ищецът, редовно призован, не се явява, като с постъпили молби от неговия процесуален представител моли съда да уважи предявения иск и да му присъди направените разноски.

В съдебно заседание ответницата, редовно призована, не се явява, а се представлява като нейният процесуален представител оспорва исковете.

Съдът, след като взе предвид становищата на страните, прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съобразно изискванията на чл. 235, ал. 2 ГПК, приема за установено от

фактическа страна следното:

С доклада по делото на основание чл. 146, ал. 1, т. 4 ГПК са обявени за **безспорни** между страните по делото правнорелевантните обстоятелства, че праводателя на ищеца и ответника има сключен договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2008 г. и че ответникът е заплатил поне седем погасителни вноски по договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2008 г. Същото се установява и от представените и приети като писмени доказателства индивидуален договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2018 г. /л. 6-8 от делото/, погасителен план /л. 4 от делото/ - на 03.11.2008 г. страните са сключили Договор за потребителски кредит за сумата от 17 500,00 лв. т.е. установяват се правнорелевантните обстоятелства, че между „Сибанк“ ЕАД /с правопреемник „ОББ“ АД/, като кредитодател, и Н. Ц. К., като кредитополучател, е сключен на 03.11.2008 г. договор за потребителски кредит № РК *****/03.11.2008 г., сумата по кредита била реално предоставена от кредитора и усвоена от длъжника /така т. 2 от основното заключение на съдебно счетоводната експертиза, л. 85-93 от делото/.

Съгласно представения по делото договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2008 г. /л. 6-8 от делото/ и погасителен план, който обаче не е първоначалния – вж. подробно по-долу /л. 4 от делото/, сключен между „Сибанк“ ЕАД /с правопреемник „ОББ“ АД/ и ответницата, страните са уговорили предоставяне на кредит в размер на 17 500,00 лв., с годишен лихвен процент 8,40%, и начин на връщане: 120 погасителни вноски, с краен срок на погасяване – 03.12.2018 г. /срокът на кредита е сто и двадесет месеца/. В погасителния план към договора са посочени падежите на отделните вноски и размерите на главницата и договорната лихва. **Не са представени** обаче следните документи **изрично предвидени** в индивидуалния договор за кредит както следва: **1/ условия по кредитна програма „СиБанк Авангард“ /всъщност Общи условия/, които са неразделна част от договора** /така чл. 3, ал. 1 и чл. 20 от договора/, **2/ утвърдена методика за изчисляване на референтен лихвен процент за кредити с променлив лихвен процент** /така чл. 4, ал. 2 от договора/, **3/ актуализирани погасителни планове** /така чл. 5, ал. 2 от договора, тъй като в.л. установи наличие на промени в лихвения процент в рамките на срока на договора /вж. т. 1 от основното заключение на съдебно счетоводната експертиза, л. 85-93 от

делото и приложения № 1 и 2 към тази т. 1/, като още тук следва да се посочи, че поради тяхното непредставяне /водещо до непредставяне на договора за кредит в цялост/ представеният от кредитора договор за кредит, на който основава вземанията си не отговаря на изискванията на чл. 6 и чл. 7, т. 4 – 11 от ЗПК /отм./, в редакцията му към посочената дата, поради което, на основание чл. 143, ал. 1 от с. з. е недействителен /така и **решение № 173/19.07.2022 г. на Шуменски окръжен съд по в.гр.д. № 154/2022 г./**.

Представени са също по делото рамков договор от 28.09.2012 г. за прехвърляне на вземания, сключен между „Сибанк“ ЕАД и „ЕОС Матрикс“ ЕООД /л. 23-38 от делото/ като съгласно Приложение 1 /л. 20-22 от делото/, вземането на „Сибанк“ ЕАД, произтичащо от договора за кредит от 03.11.2008 г. размер на 17 500,00 лв. с длъжник - ответницата, е било прехвърлено на ищеца. „Сибанк“ ЕАД и „ЕОС Матрикс“ ЕООД са договорили в целия пар. 5 договора за прехвърляне на вземания от 28.09.2012 г., вкл. пълномощно /т. 5.2./, че „ЕОС Матрикс“ ЕООД в качеството си на цесионер по договора за прехвърляне на вземания от 28.09.2012 г. от свое име и за своя сметка да уведоми длъжниците за извършената цесия /така и пълномощно и потвърждение за цесия от „Сибанк“ ЕАД – л.31-32 от делото/. А от своя страна „ЕОС Матрикс“ ЕООД е преупълномощило Адвокатско дружество „Иванов и Денев“ да извършат уведомяването съгласно т. 5 от пълномощното от „Сибанк“ ЕАД /така пълномощно, л. 9 от делото/. По делото е представено уведомление за извършената цесия до ответницата /л. 5 от делото/ за станалата продажба и ответницата е била поканена да заплати сумата посочена в писмото, като няма данни това писмо да е достигнало до знанието на ответницата преди образуване на съдебното производство. **Също към исковата молба е приложено уведомление до ответницата за извършената цесия.**

От заключението на вещото лице по приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза – основно идопълнително, вкл. подробните обяснения на в.л. особено в о.с.з. на 19.05.2023 г. /л. 85-99 от делото/, която съдът кредитира като компетентно изготвена, се установява, че размерът на предоставения кредит е 17 500,00 лв. като сумата е била реално получена от ответницата /така **т. 2 от експертизата**/. По отношение на действителния ГПР към момента на сключване на договора в.л. не констатира отклонения

/така т. 1 от експертизата/, **като в о.с.з на 21.03.2023 г.** /вж. съдебен протокол от тази дата/ уточни, че **в хода на изпълнение на договора** договореният лихвен процент **е бил променян** /конкретно вж. т. 7 от заключението на основната съдебно-счетоводна експертиза – първоначалният лихвен процент е бил 8,40%, а впоследствие 9,9%, тъй като това е размера съгласно погасителния план приложен към договора за кредит на л. 4 от делото/, като в.л. изрично сочи, че не може да отговори на въпрос № 6 от експертизата поради непредоставен **първоначален погасителен план** /погасителният план на л. 4 от делото е при различен от първоначалния лихвен процент, а именно 9,9%, а не 8,40% - така т. 7 от заключението на основната съдебно-счетоводна експертиза/.

По отношение на извършените плащания по кредита от ответницата в.л. посочи, че са налице редица плащания по кредита, общо в размер на **13 474,09 лв., които в о.с.з. на 19.05.2023 г. в.л. изясни по следния начин** – до 31.10.2012 г. и от 31.10.2012 г. до закриване на сметките в „Сибанк“ АД: 1/ До 31.10.2012 г. е заплатена по счетоводни данни на „Сибанк“ АД – общо сума от **4262,63 лв.**, т.е. за погасена сума към 31.10.2012 г. в.л. приема сумата **4262,63 лв.** и 2/ след 31.10.2012 г. до закриване на сметките на ответницата, т.е. за периода след 31.10.2012 г. до 31.12.2017 г. събирайки всички платени суми се получава сумата от **9211,46 лв.**, т.е. сумата от общо **9211,46 лв.** е заплатена след дата 31.10.2012 г. до закриване на сметките в „Сибанк“ АД. Поради това в.л. заключи, че общата сума която е внесена от кредитополучателя е в размер на 13474,09 лв. представляваща сбор от внесените 4262,63 лв. /до 31.10.2012 г./ и внесените 9211,46 лв. /след 31.10.2012 г./. Тези пари /общо 13 474,09 лв./ са внесени и са отчетени като внесени по кредита като постъпили парични средства /вж. подробно протокол от о.с.з. на 19.05.2023 г./.

От приложеното ч.гр.д. № 2162/2022 г. на Старозагорски районен съд се установява издаването на заповед за изпълнение на парично задължение, с която е разпоредено Н. Ц. К. да заплати на „ЕОС Матрикс“ ЕООД сумата от 4000,00 лв. – частична претенция от главница /погасителни вноски за периода 01.02.2017 г. до 03.11.2018 г., по сключен между страните договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК ***/03.11.2008 г., за които е издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК по ч.гр.д. 2162/2022 г. на Старозагорски районен съд, ведно със законната лихва от 31.01.2022 г. до

окончателното плащане.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Правната квалификация на предявения установителен иск за съществуване на процесните вземания е чл. 422, ал. 1 ГПК вр. чл. 4 ЗПК /отм./ и чл. 430, ал. 1 ТЗ.

Срещу заповедта за изпълнение длъжницата ответница е подала възражение и на кредитора са дадени указания за предявяване на установителен иск. Искът е предявен в месечния срок, като паричното вземане, предмет на иска е идентично на паричното вземане по заповедта за изпълнение, поради което установителният иск е **допустим**.

„Сибанк“ ЕАД /с правопреемник „ОББ“ АД/ представлява финансова институция по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗКИ, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства, което е налице в случая. Това определя дружеството като кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 4 ЗПК.

Уважаването на иска е обусловено от наличието на следните предпоставки: 1/ наличието на валидно облигационно отношение, породено от договор за потребителски кредит, по силата на който ищецът има качеството на кредитодател, а ответницата - на кредитополучател, вкл. наличие на уговорка за възнаградителна лихва; 2/ реалното предоставяне от кредитодателя на кредитополучателя на сумата, претендирана като главница по договора; 3/ настъпване на падежа на задължението на кредитополучателя, касаещо връщане на главницата и договорната лихва, и 4/ неизпълнение на това задължение.

Въз основа на обявеното за безспорно с доклада по делото и представените писмени доказателства, вкл. основно и допълнително заключение на съдебно-счетоводна експертиза, настоящият съд приема за доказани твърденията на ищеца, че между неговия праводател /цедент/ и ответницата Н. К. е налице облигационна връзка, възникнала по силата на сключен между тях договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2008 г., по силата на които цедентът „Сибанк“ ЕАД, като кредитор, е предоставил на ответницата, като потребител, кредит в размер на 17 500,00 лева, със срок на кредита – 120 месеца, а кредитополучателят е поел

задължение да погасява кредита на сто и двадесет месечни погасителни вноски. В тази връзка от приетото основно заключение по съдебно счетоводна експертиза /нейната т. 2/, настоящият съд намира за установен по делото и факта, че кредиторът е изпълнил задължението си да преведе по банкова сметка предоставения от него потребителски кредит в размер от 17 500,00 лв. на ответницата. Следва да се посочи изрично, че към настоящия момент срокът на договора за кредит е изтекъл /още към м. ноември 2018 г./.

След като по делото се установи възникналото облигационно правоотношение между праводателя на ищеца и кредитополучателката – ответница, предоставяне на заемната сума в размер на 17 500,00 лв., следва да се прецени дали този договор е действителен както с оглед възраженията в отговора на исковата молба, така и в изпълнение на служебните задължения за преценка на действителността на договор /или клаузи от него/ сключен с потребител. Това е така, защото ответницата има качеството потребител по смисъла на § 13, т. 1 от ДР на Закона за защита на потребителите, според който потребител е всяко физическо лице, което придобива стока или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност. В случая с отпускането на кредит в размер на 17 500,00 лева в полза на ответницата като физическо лице ѝ е предоставена „финансова услуга“ по смисъла на § 13, т. 12 от ДР на ЗЗП. Като потребител ответницата разполага със защита срещу неравноправни клаузи, предвидена в Глава Шеста на ЗЗП, за които съдът следи служебно. По отношение задължението на националния съд да преценява служебно неравноправния характер на договорните клаузи, включени в потребителските договори следва в допълнение на гореказаното да се добави, че е налице категорично установена съдебна практика /**решение № 23/07.07.2016 г. на ВКС по т.д. № 3686/2014 г., I т.о.**/, която задължава първоинстанционният и въззивният съд да следят служебно за наличие по делото на фактически и/или правни обстоятелства, обуславящи неравноправност на клауза/и в потребителския договор и да се произнасят, независимо дали страните са навели такива възражения или не, като служебното начало следва да се приложи и при преценка дали клаузите на договора са нищожни /**т. 1 и т. 3 от Тълкувателно решение № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС; решение № 384/02.11.2011 г. на ВКС по гр.д. № 1450/2010 г., I г.о. и определение № 751/17.08.2010 г. на ВКС по гр.д. № 2022/2009 г., I г.о.**/.

този смисъл е и чл. 24 ЗПК, която разпоредба, във връзка с неравноправните клаузи в договорите за потребителски кредит, препраща към чл. 143 - 148 ЗЗП. Съдът е длъжен да следи служебно и за наличието на клаузи, които противоречат на императивни разпоредби на закона или го заобикалят и в този смисъл се явяват нищожни – чл. 26, ал. 1, пр. 1 и пр. 2 ЗЗД. Преценката за нищожност в коментирания аспект се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. **Освен това съгласно Тълкувателно решение № 1/27.04.2022 г. на ВКС по т.д. № 1/2020 г., ОСГТК** и с новелата на чл. 7, ал. 3 ГПК /ДВ бр. 100/2019 г./ се предвиди изрично задължение на съда да следи служебно за нищожността по чл. 146 ал. 1 от Закона за защита на потребителите, произтичаща от неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител. Изрично задължение да следи за неравноправни клаузи в потребителските договори съдът има и в заповедното производство. При установяването на такава клауза, на основание чл. 411 ал. 2 т. 3 ГПК, съдът отказва издаването на заповед за изпълнение.

Процесният договор за банков кредит е сключен на 03.11.2008 г., т.е. при действието на Закона за потребителския кредит /в сила от 01.10.2006 г. и отменен с § 3 от ПЗР на Закона за потребителския кредит - ДВ, бр. 18 от 5 март 2010 г., в сила от 12.05.2010 г. /. Изрично в § 5 от ПЗР на действащия закон е предвидено, че разпоредбите му не се прилагат за договори за потребителски кредит, сключени преди датата на влизането му в сила, с изключение на чл. 14, 15, 26 и 35, които се прилагат за безсрочни договори за кредит, сключени преди тази дата.

Съгласно чл. 14, ал. 1 ЗПК /отм./, когато не са спазени изискванията на чл. 6, чл. 7, т. 4-14, чл. 8, ал. 1, чл. 9, ал. 1 и чл. 10 ЗПК /отм./, договорът за потребителски кредит е недействителен. Липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпване на последиците по чл. 14, ал. 2 ЗПК /отм./ – недействителност на договора за потребителски кредит, като последиците са уредени отново в чл. 14, ал. 2 ЗПК /отм./ - отговорността на заемателя не отпада изцяло, но той дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи, т.е. тази недействителност има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са възникнали при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане единствено на

чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи.

Настоящият съд констатира, че процесният договор за кредит е нищожен поради **две самостоятелни нарушения** на императивни законови разпоредби както следва:

1/ Нарушение на чл. 14, ал. 1 вр. чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./ - макар да не споделя изложеното в отговора на исковата молба относно нарушение на чл. 14, ал. 1 вр. чл. 7, т. 6 ЗПК /отм./ поради липса на разписана методика в договора за определяне на ГПР /за **разлика** от чл. 11, ал. 1, т. 10 от сега действащия ЗПК изискващ в договора да се съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин **разпоредбата на чл. 7, т. 6 ЗПК /отм./ не съдържа** подобно изискване – достатъчно е единствено да се посочи годишен процент на разходите по кредита, които потребителят трябва да направи, за да издължи кредита, но не се изисква посочване на допускания използвани при изчисляване на ГПР/, **настоящият съд констатира, че е налице нарушение на чл. 14, ал. 1 вр. чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./**. Това е така, защото посочената норма на чл. 14, ал. 1 вр. чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./ изисква договорът за потребителски кредит да съдържа посочване на условията, при които посочените в чл. 7, т. 6 ЗПК /отм./ разходи по кредита могат да бъдат променяни. Това е предвидено **и в чл. 3, ал. 4** от индивидуалния договор за кредит, който гласи, че ГПР се променя с промяна на БЛП или на таксите и комисионните при условията на чл. 4, ал. 2 от договора за кредит, т.е. **съгласно утвърдена методика**. Както **настоящият съд вече констатира**, по делото **не бе представена утвърдена методика за изчисляване на референтен лихвен процент за кредити с променлив лихвен процент**, с която ответницата да се е запознала и приела – дори ищецът не твърди такива факти в исковата молба /съгласно чл. 4, ал. 2 от договора за кредит/ и поради това чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./ е нарушен, още повече, че в.л. констатира в заключението на основната съдебно-счетоводна експертиза осъществени реални промени на договорения лихвен процент /вж. т. 7 от заключението, приложение № 1 и 2 и обяснения на в.л. от о.с.з. от 21.03.2023 г./. Отделно от това се явява нарушен и чл. 4, ал. 3 от индивидуалния договор за кредит изискващ информиране на длъжника за промените с възможност за отказ от

договора във връзка с нарушението на чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./ - липсата на информираност на ответницата вследствие на непредставяне на утвърдената методика е пречатвала реалното използване на възможността за отказ от договора. В същия смисъл е и постановеното **решение № 313/12.07.2016 г. на Пазарджишки окръжен съд по в.гр.д. № 395/2016 г.**, в което се сочи, че задължителен реквизит са условията, при настъпването на които ГПР могат да се променят - чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./. Тези условия следва да са посочени в договора ясно, изчерпателно и недвусмислено и по тях да е постигнато съгласие между страните.

2/ Нарушение на чл. 14, ал. 1 вр. чл. 7, т. 8 ЗПК /отм./ - в хода на делото се установи, че представеният погасителен план /л. 4 от делото/ на който се позовава ищеца в молба /л. 52 от делото/ **не е първоначалния** при сключване на договора, тъй като в о.с.з на 21.03.2023 г. /вж. съдебен протокол от тази дата/ в.л. уточни, че в хода на изпълнение на договора договореният лихвен процент е бил променян /конкретно вж. т. 7 от заключението на основната съдебно-счетоводна експертиза – първоначалният лихвен процент е бил 8,40%, а впоследствие 9,9%, **тъй като това е размерът съгласно погасителния план приложен към договора за кредит на л. 4 от делото**/, като в.л. изрично сочи, че не може да отговори на въпрос № 6 от експертизата **поради непредоставен първоначален погасителен план /погасителният план на л. 4 от делото е при различен от първоначалния лихвен процент, а именно 9,9%, а не 8,40% - така т. 7 от заключението на основната съдебно-счетоводна експертиза/**. Поради това изискването на чл. 7, т. 8 ЗПК /отм./ не е било изпълнено при сключване на договора за кредит, оттам е нарушено и изискването на чл. 5, ал. 2 от индивидуалния договор за кредит, вкл. за актуализиране на погасителния план при промяна в договорения лихвен процент. Както се посочи в.л. установи наличие на промени в договорения лихвен процент в хода на действие на договора за кредит, но няма доказателства по делото за наличие на актуализирани погасителни планове, още повече, че не е представен първоначалния такъв.

В обобщение следва да се посочи, че констатираните нарушения на чл. 7, т. 7 и 8 ЗПК /отм./ **са тясно свързани** и е възможно дори съвместното им разглеждане, тъй като липсата на утвърдена методика, с която потребителят е запознат /дори ищецът не твърди в исковата молба потребителят да е запознат

с такава методика/ води едновременно както до невъзможност за актуализиране на ГПР, вследствие промени на договорения лихвен процент /нарушение на чл. 7, т. 7 ЗПК /отм./, така и до невъзможност за съставяне на актуализирани погасителни планове /чл. 7, т. 8 ЗПК /отм./, още повече, че по делото не бе представен и първоначалния погасителен план съгласно изискването на чл. 5, ал. 2 от индивидуалния договор за кредит.

Предвид изложеното, договорът към момента на подписването от страна на кредитополучателят е нямал задължителното си съдържание по чл. 7 от Закона за потребителския кредит /отм./, тъй като не е съдържал основните договорки. Ето защо договорът за потребителски кредит е недействителен на основание чл. 26 ЗЗД, във вр. чл. 14 ЗПК, ал. 1 /отм./, във вр. чл. 7, т. 7 и т. 8 ЗПК /отм./. С оглед горните констатации, настоящият съд намира, че на основание чл. 14, ал. 1 ЗПК /отм./, процесният договор е недействителен, защото при сключването му не са спазени горепосочените императивни изисквания на чл. 7, т. 7 и т. 8 ЗПК /отм./.

Настоящият съд намира за особено важно да посочи, че **дори разгледани самостоятелно** /извън контекста на договора за кредит/ клаузите както за договорно възнаграждение, така и за обезщетение за забава са недействителни, **респ. били са недължими от ответницата към момента на извършването от нея плащания** поради следните съображения:

1 / По отношение на договорното възнаграждение – чл. 4 от индивидуалния договор за потребителски кредит урежда задължение на ответницата за заплащане на договорна лихва при изрична уговорка за променлив лихвен процент, който както се установи от т. 7 на заключението на основната съдебно-счетоводната експертиза е бил променян. Тази клауза от договора за кредит предвиждаща заплащане на договорна лихва настоящият съд намира за недействителна поради следните съображения:

В решение № 314/29.07.2019 г. на ВКС по т.д. № 1766/2016 г., II т.о., и решение № 65/06.07.2018 г. на ВКС по т.д. № 1556/2017 г., I т.о., по материалноправния въпрос, отнасящ се до приложимостта на основанията по чл. 143, т. 10 и т. 12 ЗЗП, чл. 144, ал. 2, т. 1 и ал. 3, т. 1 ЗЗП и чл. 145 ЗЗП спрямо клаузи в договор за банков кредит, предвиждащи възможност за едностранно увеличаване от страна на банката на първоначално договорения

размер на базовия лихвен процент, както и до преценката дали при договори за кредит с променлив лихвен процент методиката на банката кредитор за определяне на базов лихвен процент е извън договорното съдържание и ако е така, спазено ли е изискването за ясни и разбираеми клаузи съставът на ВКС позовавайки се на константна практика на ВКС намерила израз в решение № 77/22.04.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4452/2014 г., III г.о., решение № 424/02.12.2015 г. на ВКС по гр.д. № 1899/2015 г., IV г.о., решение № 51/04.04.2016 г. на ВКС по т.д. № 504/2015 г., II т.о., решение № 95/13.09.2016 г. на ВКС по т.д. № 240/2015 г., II т.о., решение № 205/07.11.2016 г. на ВКС по т.д. № 154/2016 г., I т.о., решение № 165/02.12.2016 г. на ВКС по т.д. № 1777/2015 г., I т.о., решение № 201/02.03.2017 г. на ВКС по т.д. № 2780/2015 г., II т.о. **е обобщил**, че една договорна клауза е неравноправна при наличието на следните предпоставки: 1. клаузата да не е индивидуално уговорена; 2. да е сключена в нарушение на принципа на добросъвестността; 3. да създава значителна неравнопоставеност между страните относно правата и задълженията – съществено и необосновано несъответствие между правата и задълженията на страните; 4. да е сключена във вреда на потребителя. Прието е, че основният критерий за приложимост на изключението по чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП е изменението на цената да се дължи на външни причини, които не зависят от търговеца или доставчика на финансови услуги, а са породени от въздействието на свободния пазар и/ или от държавния регулатор. Само тогава търговецът/доставчикът на финансови услуги не може да се счита за недобросъвестен по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза, съдържаща се в чл. 143, ал. 1 ЗЗП, тъй като увеличението на престацията, макар и едностранно, не зависи пряко от неговата воля. За да се прецени дали конкретните договорни клаузи отговарят на този критерий за изключване на общия принцип, въведен с чл. 143, ал. 1 ЗЗП, те трябва да бъдат формулирани по ясен и недвусмислен начин, както и потребителят предварително да е получил достатъчно конкретна информация **как търговецът на финансови услуги може едностранно да промени цената**, за да може на свой ред да реагира по най-уместния начин. Прието е още, че уговорката в договор за банков кредит, предвиждаща възможност на банката за едностранна промяна на договорения лихвен процент въз основа на непредвидено в самия договор основание и когато такова договорено изменение не е свързано с обективни обстоятелства, които са извън контрола на доставчика на услугата, е

неравноправна с оглед общата дефиниция на чл. 143 ЗЗП. Съгласно **решение № 65/06.07.2018 г. на ВКС по т.д. № 1556/2017 г., I т.о., решение № 95/13.09.2016 г. на ВКС по т.д. № 240/2015 г., II т.о.** методът на изчисляване на съответния лихвен процент трябва да съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура, посочваща вида, количествените изразения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти – пазарни индекси и/или индикатори. Съобразно правната природа на договора за банков кредит, безспорна е и необходимостта от постигнато между съконтрахентите съгласие за начина на формиране на възнаграждението на кредитодателя, т.е. да е налице **конкретна формула за определяне на възнаградителната лихва** – съществен елемент от съдържанието на този вид банкови сделки. Когато потребителят **не е получил предварително** достатъчно конкретна информация за начина, метода, по който кредитодателят може **едностранно да промени цената на доставената му финансова услуга**, както и когато **методологията, създадена от банката – кредитор**, например с нейни вътрешни правила, **не е част от договора за кредит**, банката **не може** да се счита за добросъвестна по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза по чл. 143 ЗЗП, за да е приложимо правилото на чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП. В **решение № 205/07.11.2016 г. на ВКС по т.д. № 154/2016 г., I т.о.** е посочено, че уговорената неиндивидуално в договора за кредит възможност за едностранно увеличаване от страна на банката на първоначално съгласувания размер на базовия лихвен процент, при необявени предварително и невключени като част от съдържанието на договора ясни правила за условията и методиката, при които този размер може да се променя до пълното погасяване на кредита, не отговаря на изискването за добросъвестност, поради което по отношение на тази клауза изключението по чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП е неприложимо. Прието е, че разпоредбата на чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП изключва неравноправността при клаузи със смисъла по чл. 143, т. 7, 10 и 12 ЗЗП, съдържащи се в посочени видове сделки, чиято цена е обвързана с обективни фактори, които са извън волята и контрола на търговеца. Когато кредиторът се позовава на такива фактори /колебания на борсов курс, индекс, размер на лихвения процент на финансовия пазар/, тяхното влияние по отношение необходимостта от промяна на цената /лихвата/ не може да е поставено под негов контрол, защото това отнема

характеристиката им на независещи от волята му. Именно външните причини, които могат да обусловят изменението на цената /лихвата/, а не субективна власт на търговеца и или доставчика на финансови услуги, са основанието законодателят да допусне запазването на сделката и на обвързаността на страните от нея, независимо, че ощетената при увеличение на цената, винаги е по-слабата, потребителят, чиито права са предмет на закрила. Изключението е въведено следователно при презюмирана от закона добросъвестност на търговеца, т.е. недобросъвестното му поведение прави неприложимо специалното отклонение от генералната дефиниция за неравнопоставеност. Наличието на добросъвестност е предпоставка за приложното поле на изключващата неравноправността норма на чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП, което следва както от целта на закона, така и от систематичното тълкуване на разпоредбата във връзка с чл. 144, ал. 4 ЗЗП - при клауза в потребителски договор за индексиране на цени, почтеността на добрия търговец предпоставя **„методът на промяна в цените да е описан подробно и ясно в договора“**. Посочването като част от съдържанието на договора на ясни и разбираеми критерии, при които цената на заетите парични средства може да бъде променена, е законово задължение на банката, произтичащо и от текста на чл. 147, ал. 1 ЗЗП. То е гаранция за възможността кредитополучателят да предвиди както точните промени, които търговецът би могъл да внесе в първоначално уговорения размер на лихвата, така и да има предварителна осведоменост каква би била дължимата от него месечна вноска.

В случая чл. 4, ал. 2 от процесния договор за банков кредит дава възможност по съгласие на страните банката да променя лихвения процент съгласно утвърдена методика /**в.л. установи наличие на променян лихвен процент в срока на изпълнение на договора**/, която ищецът нито твърди да е сведена до знанието на ответницата, вкл. подписана от нея като израз на нейно съгласие, нито представя по делото. Отделно от това липсата на разписана методика води неизбежно до нарушение от страна на банката на нейните задължения по чл. 4, ал. 3 и чл. 5, ал. 2 от договора за кредит, вкл. лишава ответницата от реално използване на възможността по чл. 4, ал. 3 за отказ от договора за кредит.

2/ По отношение на обезщетението за забава – чл. 4, ал. 4 от процесния договор за кредит предвижда, че при забава на длъжницата тя дължи лихва в размер на договорената в чл. 4, ал. 1 от договора лихва, както и обезщетение

за забава в размер на законната лихва. Тази клауза от договора за кредит предвиждаща заплащане на обезщетение за забава настоящият съд намира за недействителна поради три причини: **1/** база за определяне на тази лихва е договорената лихва в чл. 4, ал. 1 от договора за кредит, но по съображенията изложени по-горе тази клауза се прие за нищожна, като нейната недействителност неизбежно води и до недействителността ѝ като база за определяне на обезщетението за забава по чл. 4, ал. 4 от договора за кредит, най-малкото поради предвиждането, че договорния лихвен процент е променлив, а оттам и обезщетението за забава ще е променливо, но поради липса на представена методика не е ясно как ще се променя и мораторната лихва, **2/** клаузата противоречи и на чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./, идентичен на чл. 33 ЗПК /действащ/, съгласно който, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва по чл. 86, ал. 1 ЗЗД. Нормата е с императивен характер, поради което следва, че начисляването на лихва за забава в различен размер, както е определен в чл. 4, ал. 4 от договора, противоречи на императивна правна норма на ЗПК /отм./. Предвид изложеното, наказателната лихва за периода на забавата - до деня преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК - 31.01.2022 г., която надвишава по размер законната лихва, е недействителна поради противоречие с императивната материалноправна норма на чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./ - така напр. **решение № 260386/19.01.2021 г. на Софийски градски съд по в.гр.д. № 8386/2019 г., решение № 305/03.11.2017 г. на Пернишки окръжен съд по в.гр.д. № 431/2017 г.** - в разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК /отм./ е предвидено, че при забава от потребителя на дължимите от него плащания по кредита, последният дължи лихва само за времето на забавата, като в този случай обезщетението не може да надвишава законната лихва - арг. чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./. Това означава, че всяка договорка между страните в различен смисъл от нормативно установената с цитираната разпоредба е нищожна поради противоречието ѝ със закона/.

Освен това съгласно практиката на Старозагорски окръжен съд обективизирана напр. в **определение № 1289/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 645/2022 г., определение № 1290/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 666/2022 г., определение № 1371/30.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 687/2022**

г., определение № 1419/13.12.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 756/2022 г. определение № 538/17.06.2020 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 1315/2020 г., определение № 789/19.08.2020 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 3030/2020 г., определение от 22.04.2020 г. на Старозагорски окръжен съд по ч.гр.д. № 1191/2020 г., определение № 129/29.01.2020 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 1633/2019 г. по приложението на чл. 33, ал. 2 ЗПК идентичен с чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./ се сочи, че при подобен подход, а именно предвиждане в договора /както е в настоящия случай/, при забава в плащането на дължимите суми по кредита, кредитополучателят да дължи на банката обезщетение за забава, като частта на вноската, представляваща главница се олихвява с договорения лихвен процент и с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта /законната лихва/. Договореният лихвен процент съгласно чл. 4, ал. 4 от процесния договор, с който се олихвява кредита, е в размер поне на 8,40 % годишно, още повече, че същият е променлив. Очевидно е, че сборът на общия процент на обезщетението за забава е по-висок от законната лихва, което е в несъответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./, съгласно която, при забава на потребителя кредиторът има право на обезщетение за забава, която не може да надвишава законната лихва, т.е. това директно противоречи на чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./, според който, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва, т.е. общия размер на обезщетението за забава очевидно възлиза на повече от законната лихва, тъй като неговия размер включва договорната лихва плюс законната лихва, 3/ При по-общ поглед е необходимо да се добави, че в случая е налице сериозно заобикаляне на ЗПК /отм./ и ЗЗП и поради обстоятелството, че с използвания подход **кредиторът начислява скрито обезщетение за забава /увеличавайки на практика договорната лихва на основание забавата на длъжника/** като кредитът изобщо не е бил обявяван за предсрочно изискуем /в исковата молба ясно се сочи, че срокът на договора е изтекъл през 2018 г. и поради това задълженията на ответницата са изискуеми, т.е. предсрочна изискуемост не е било обявявана /и по този начин едновременно претендира договорна /възнаградителна/ лихва и обезщетение за забава, и които надвишават многократно законната лихва за забава на която би имал право съгласно чл. 19, ал. 2 ЗПК /отм./. Така **се заобикаля** и

приетото в т. 2 на Тълкувателно решение № 3/27.03.2019 г. на ВКС по тълк.д. № 3/2017 г. на ОСГТК - длъжникът не дължи възнаграждение за ползването на заетата сума след датата на настъпване на предсрочната изискуемост, защото кредиторът вече е поискал връщането ѝ преди срока, тъй като необявявайки предсрочна изискуемост на договора за кредит продължава да начислява договорна лихва /която иначе би загубил/, а същевременно се ползва от забавата на длъжника начислявайки скрито обезщетение за забава. В случая дори не е обявявана предсрочна изискуемост с цел да не бъде загубена договорната лихва, но едновременно с това се е начислявала и наказателна лихва за забава до датата на настъпване на крайния падеж на кредита.

В определение № 789/19.08.2020 г. на Старозагорски окръжен съд по в.ч.гр.д. № 3030/2020 г., е прието още, че съдът не следва служебно да изчислява размера на дължимата законна лихва за посочения период и да я присъди на банката /в случая цесионера/. Такова правомощие съдът няма. Той не би могъл нито да изчислява служебно, нито за присъжда служебно лихва, каквато не е поискана от ищеца. Същото е прието и в решение № 76/22.07.2020 г. на ВКС по т.д. № 1011/2019 г., I т.о. – когато неравноправната договорна клауза е нищожна, т.е. няма задължителна сила за ответника, имащ качеството потребител, същата не следва да се прилага в отношенията между страните. Освен това Решенията на Съда на Европейските общности /СЕС/ с предмет тълкуването на разпоредба от правото на Европейския съюз или тълкуването и валидността на акт на органите на Европейския съюз е задължително за всички съдилища в страната, а с решение C-618/10 от 14.06.2012г. по дело Banco Espanol de Credito срещу Joaquin Calderon Camino, постановено по преюдициално запитване относно тълкуването на член 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори и член 2 от Директива 2009/22/ЕО на ЕП и на Съвета от 23.04.2009г. относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите, състав на СЕС постановява, че не се допуска правна уредба на държава-членка, която дава възможност на националния съд, когато констатира нищожността на неравноправна клауза в договор между продавач или доставчик и потребител, да допълни договора, като измени съдържанието на тази клауза. В мотивите на решение C-421/14 от

26.01.2017г. по дело Banco Primus SA срещу Jesus Gutierrez Garcia /т.71/ състав на СЕС приема, че видно от текста на член 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г., **националните съдилища са длъжни само да не прилагат неравноправните договорни клаузи**, така че те да нямат задължителна сила за потребителя, **но не са овластени** да изменят съдържанието им. Договорът трябва по принцип да продължи да действа без друго изменение освен произтичащото от премахването на неравноправните клаузи, доколкото съгласно нормите на вътрешното право съществува правна възможност така да се запази договорът.

Настоящият съд намира **възражението за изтекла погасителна давност в отговора на исковата молба за неоснователно на две самостоятелни и независими едно от друго основания:**

1/ В случая се претендира единствено вземане за главница от падежирали вноски в периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., като следва да се посочи, че в решение № 50173/13.10.2022 г. на ВКС по гр.д. № 4674/2021 г., III г.о., решение № 38/26.03.2019 г. на ВКС по т.д. № 1157/2018 г., II т.о., решение № 28/05.04.2012 г. на ВКС по гр.д. № 523/2011 г., III г.о., също в практиката на Старозагорски окръжен съд и други въззивни съдилища обективизирана в решение № 96/16.03.2023 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 533/2022 г., решение № 302/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 365/2022 г., решение № 193/26.07.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 167/2022 г., решение № 173/05.07.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 61/2022 г., решение № 41/23.02.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 1278/2021 г., решение № 140/28.03.2023 г. на Пернишки окръжен съд по в.гр.д. № 94/2023 г., решение № 130/27.03.2023 г. на Пернишки окръжен съд по в.гр.д. № 52/2023 г., е прието, че уговореното между страните връщане на предоставена в заем /кредит/ сума на погасителни вноски **не превръща този договор в такъв за периодични платежи, а представлява уговорка за изпълнение на задължението на части**. Това становище съответства изцяло и на дадените с **Тълкувателно решение № 3/18.05.2012 г. на ВКС по т.д. № 3/2011 г., ОСГТК** задължителни разяснения относно съдържанието на понятието „периодични плащания“ по смисъла на чл. 111, б. „в“ ЗЗД. По отношение на договора за кредит това изискване не е налице, тъй като нито задължението на банката-кредитор за предоставяне на уговорената

сума, нито задължението на длъжника за връщането ѝ, е повтарящо се. Връщането на предоставената за ползване сума на погасителни вноски представлява по своята същност изпълнение на основното задължение на длъжника на части /чл. 66 ЗЗД/. **Ето защо, приложима по отношение на това задължение е общата 5-годишна давност по чл. 110 ЗЗД, изчислена от датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита, а не кратката 3-годишна давност по чл. 111, б. „в“ ЗЗД, изчислена от датата на падежа на отделните погасителни вноски.** Това становище бе изцяло потвърдено и закрепено с Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК /така и решение № 96/16.03.2023 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 533/2022 г., решение № 302/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 365/2022 г./, в което ясно се сочи, че при постигнато съгласие плащането на дължимата сума да е разделено на погасителни вноски с падежи на определени дати, отделните вноски не стават автоматично сбор от отделни, периодично дължими плащания. **Задължението продължава да бъде само едно и крайният срок за погасяването му е падежът на последната разсрочена вноска или моментът, в който е обявена предсрочната изискуемост, т.е. крайния падеж на задължението е този момент от който започва да тече погасителната давност /становището, че началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за банков кредит е моментът на изискуемостта на съответната вноска, а не крайният падеж е изоставено с посоченото Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК/.**

В случая крайния падеж на кредита е през м. ноември 2018 г. /ищецът не е изложил твърдения за обявяване на кредита за пресрочно изискуем, нито се позовава на предсрочна изискуемост/, т.е. давността тече от датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита, а заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК е депозирано на 31.01.2022 г., поради което вземането за главницата не е погасено по давност /изминали са три години и три месеца от крайния падеж на договора за кредит/ - така изцяло решение № 96/16.03.2023 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 533/2022 г.

Дори в решение № 302/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 365/2022 г. се приема, че не само главницата, а и договорната лихва, също не покрива критериите за периодичност на плащанията. Поетото по договора за кредит задължение от кредитополучателя за заплащане на договорна лихва, по своята същност представлява възнаграждение на кредитора за ползването на предоставената му паричната сума, **поради което за нейното погасяване важи общият петгодишен давностен срок по чл. 110 ЗЗД.**

Соченото в отговора на исковата молба и писмената защита решение № 45/17.06.2020 г. на ВКС по т.д. № 237/2019 г., II т.о., представлява вече преодолена съдебна практика с постановяване на Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК. Решение № 45/17.06.2020 г. на ВКС по т.д. № 237/2019 г., II т.о. на което се позовава ответницата /постановено преди постановяване на Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК/ е подробно анализирано и прието за неактуално в решение № 50173/13.10.2022 г. на ВКС по гр.д. № 4674/2021 г., III г.о., като в отговора на поставения касационен въпрос /“Кой е началният момент, от който започва да тече давностния срок за вземания за главница и/или договорна лихва по погасителни вноски по договор за банков кредит, за който не е обявена, респ. настъпила предсрочна изискуемост“ – същият въпрос се поставя по настоящото дело/ ясно се сочи, че **от една страна** преобладаваща практика на ВКС е в различен смисъл от решение № 45/17.06.2020 г. на ВКС по т.д. № 237/2019 г., II т.о., а именно това са решение № 65/06.07.2018 г. на ВКС по т.д. № 1556/2017 г. I т.о., решение № 28/05.04.2012 г. на ВКС по гр.д. № 523/2011 г., III г.о, решение № 261/12.07.2011 г. на ВКС по гр.д. № 795/2010 г., IV г.о. обобщена в решение № 38/26.03.2019 г. на ВКС по т.д. № 1157/2018 г., II т.о. и **от друга страна, което е по-важното**, съществуващото противоречие следва да се счита за преодолено посредством решаващите мотиви, съдържащи се в Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. на ВКС по т.д. № 5/2019 г., ОСГТК. В тези мотиви се утвърждава практиката на ВКС, че при разсрочването на едно парично задължение, което по естеството си е еднократно /плащане на цена, връщане на заем/, респ. при уговорката плащането да се извършва на вноски с различни падежи, не се касае за периодични плащания по смисъла на чл. 111, б. „в“ ЗЗД. Приема се, че в този

случай задължението се погасява на части, в интерес на длъжника и въз основа на изрично дадено съгласие от страна на кредитора, по аргумент от разпоредбата на чл. 66 ЗЗД. При договорите с периодично или продължително действие, през всеки период от време и двете страни по правоотношението престираат и за тях възникват относително самостоятелни задължения с отделни падежи, които имат общ правопораждащ факт, но не представляват части от едно цяло вземане. Обратното - при уговорка за разсрочване на части на едно по правило еднократно задължение, престира само длъжникът, след като вече кредиторът е изпълнил, а този факт сам по себе си не е достатъчен, за да определи изпълнението като периодично. Поради това при постигнато съгласие плащането на дължимата сума да е разделено на погасителни вноски с падежи на определени дати, отделните вноски не стават автоматично сбор от отделни, периодично дължими плащания. Задължението продължава да бъде само едно и крайният срок за погасяването му е падежът на последната разсрочена вноска или моментът, в който е обявена предсрочната изискуемост. **Следователно началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница и/или за договорни лихви по погасителни вноски по договор за банков кредит, за който не е обявена и респективно, настъпила предсрочна изискуемост, е датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита – така изцяло решение № 50173/13.10.2022 г. на ВКС по гр.д. № 4674/2021 г., III г.о.**

В обобщение – независимо от някои противоречия в практиката на ВКС по изяснявания правен въпрос за давността, то практиката на Старозагорски окръжен съд обективизирана във вече посочените решение № 96/16.03.2023 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 533/2022 г., решение № 302/08.11.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 365/2022 г., решение № 193/26.07.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 167/2022 г., решение № 173/05.07.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 61/2022 г., решение № 41/23.02.2022 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 1278/2021 г., приемаща, че началото на погасителната давност е уговорения краен срок за погасяване задълженията по договора за кредит /дата на последна вноска или дата на предсрочна изискуемост/ е единна и постоянна и настоящият съд при постановяване на съдебното решение **изцяло се съобразява с нея.**

2/ Налице е и второ самостоятелно основание за правен извод за неизтекла погасителна давност за вземанията за периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г. – независимо кой от двата подхода ще се приеме при отговор на въпроса изтекла ли е погасителната давност, следва изрично да се посочи, че при прилагане и на двата подхода **правният резултат ще бъде един и същ**, тъй като ищецът ясно претендира в исковата молба /вж. уточнителна молба л. 17 от делото/ заплащане на погасителни вноски за периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., което води до **самостоятелно основание** /независимо от принципно поставените въпроси за давността/ за неоснователност на възражението за изтекла погасителна давност, тъй като **от една страна** посоченият период 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., е в рамките на петгодишния давностен срок /заявлението за издаване на заповед за изпълнение е подадено на 31.01.2022 г./ и **от друга страна** по отношение на главницата преди периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г. са налице множество доброволни плащания от страна на ответницата, които са от естество съгласно заключението на в.л. **да покрият напълно** тези задължения за главница преди процесния период /с оглед приетата нищожност на договора за потребителски кредит/ и всяко едно от тях прекъсва течението на погасителната давност относно заплатената част, а и плащанията са до 2017 г., **т.е. не биха могли да се отнесат** към все още неизискуеми погасителни вноски, което води до извода, че вноските в периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., които се претендират в исковата молба нито са погасени по давност, нито е възможно да са заплатени от ответницата. В писмената защита на ответницата /стр. 3 и стр. 5/ се сочи, че при изчисляване на давностните срокове следвало да се отчита като начална дата падежа на всяка вноска и при положение, че ищецът претендира **единствено** погасителни вноски за периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., а заявлението е подадено на 31.01.2022 г. очевидно погасителната давност за претендираните погасителни вноски не е изтекла – това е и подходът при решаване на правните спорове обективизиран в цялата съдебна практика на ВКС **приложена към писмената защита на ответницата** – присъждани са всички погасителни вноски претендирани в петгодишния период от тяхната изискуемост. Отделно от това в случая в.л. посочи, че са налице редица плащания по кредита, общо в размер на 13 474,09 лв. /вж. подробно по-горе/. Усвоената главница по договора за кредит е в общ размер на 17 500,00 лв., като след приспадане на

извършените плащания остава дължима от ответницата сума в размер на 4005,91 лв. /с оглед приетата нищожност на договора за кредит/ или това са именно претендираните последни погасителни вноски за главница от 4000,00 лв. за периода 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г., които не са заплатени и давността за тях не е изтекла към датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение – 31.01.2022 г. /тъй като съобразно установеното от в.л. всички останали погасителни вноски за погасени чрез доброволно плащане и е без значение дали те са били погасени по давност или не – арг. чл. 118 ЗЗД/.

Относно възражението на ответницата в отговора на исковата молба за уведомяването ѝ за цесията следва да се посочи, че поради обстоятелството, че цесията засяга интересите освен на страните по договора и на трето лице – цедирания длъжник, се налага извършването на допълнително действие – съобщаване на длъжника за цесията – чл. 99, ал. 3 и 4 ЗЗД. Без да е елемент от фактическия състав на договора, съобщението има значение с оглед на третите лица – цедирания длъжник, правоприменниците и кредиторите на цедента и на цесионера. Прехвърлянето на вземането има действие за всички трети лица от момента, в който съобщението бъде получено от длъжника – чл. 99, ал. 4 ЗЗД. Следователно с договора за цесия носителят на едно вземане го отстъпва на трето лице, като за валидността му не се изисква съгласие на длъжника, тъй като както се каза длъжникът не е страна по договора за цесия. За да породи обаче извършеното прехвърляне действие по отношение на длъжника то следва волеизявлението на досегашния кредитор /цедента/ да е достигнало до длъжника. В тежест на ищеца е да докаже съобщаване на цесията на длъжника/длъжниците. По делото действително се установи, че преди неговото образуване ответницата не е била уведомена за извършената цесия /тъй като писмото на л. 5 от делото няма данни да е изпращано на ответницата/ и поради това ищецът в исковата си молба е представил същите доказателства, като приложение към исковата молба, включващи уведомлението за извършената цесия. **Исковата молба е връчена лично на ответницата /съобщение, л. 41 от делото/, което води до извода, че е уведомена редовно за цесията. Действително съгласно константната съдебна практика, включително на върховната съдебна инстанция /Тълкувателно решение № 142-7/11.11.1954 г. на ОСГК на ВС, решение № 156/30.11.2015 г. на ВКС по т.д. № 2639/2014 г., II т.о., решение**

№ 137/02.06.2015 г. на ВКС по гр.д. № 5759/2014 г., III г.о. ./, за да породи извършената цесия действие по отношение на длъжника, следва до него да е достигнало волеизявлението на досегашния кредитор – цедента за прехвърляне на вземането. В този смисъл е разпоредбата на чл. 99, ал. 3 ЗЗД, съгласно която предишният кредитор /цедентът/ трябва да съобщи на длъжника за прехвърлянето на вземането. **Въпреки това в трайната практика на ВКС се приема, че по силата на принципа на свободата на договаряне предвидена в чл. 9 ЗЗД, предишният кредитор /цедентът/ може да упълномощи новия кредитор /цесионера/ да извърши съобщението до длъжника като негов пълномощник, като това упълномощаване не противоречи на целта на разпоредбите на чл. 99, ал. 3 и ал. 4 ЗЗД, както е в настоящия случай. Като факт, настъпил в хода на процеса и имащ значение за съществуването на спорното право, получаването на уведомлението, макар и като приложение към исковата молба на цесионера, следва да бъде съобразено от съда при решаването на делото, с оглед императивното правило на чл. 235, ал. 3 ГПК - така решение № 123/24.06.2009 г. по т.д. № 12/2009 г. на ВКС, II т.о.; решение № 96/17.04.2018 г. на ВКС по гр.д. № 3049/2017 г., IV г.о., решение № 114/07.09.2016 г. на ВКС по т.д. № 362/2015 г., II т.о., решение № 3/16.04.2014 г. на ВКС по т.д. № 1711/2013 г. на I т.о., решение № 78/09.07.2014 г. на ВКС по т.д. № 2352/2013 г., II т.о. /.** Поради това настоящият съд в съответствие с посочената съдебна практика на ВКС приема, че по силата на принципа на свободата на договарянето /чл. 9 ЗЗД/ няма пречка старият кредитор да упълномощи новия кредитор да съобщи на длъжника за цесията, като такова упълномощаване не противоречи на целта на разпоредбите на чл. 99, ал. 3 и ал. 4 ЗЗД. Отделно от това, при отсъствието на специални изисквания в закона за начина на уведомяване на длъжника за цесията, съобщението до него следва да се приеме за надлежно и когато изходящото от цедента уведомление му е връчено като приложение към исковата молба, с която цесионерът е предявил иск за изпълнение на цедираното вземане. Ето защо, а и по аргумент за по-силното основание, извършеното в процесния случай упълномощаване на цесионера от страна на цедента да уведоми длъжника, представлява друг валиден начин за нотифициране на цесията.

Тъй като съгласно чл. 14, ал. 2 ЗПК /отм./ процесният договор за

потребителски кредит се явява недействителен на основание същата разпоредба ответницата дължи връщане само на чистата стойност на кредита до размера на усвоената главница. Следователно, в настоящия случай, ответницата дължи на ищеца само непогасената главница по договора. Но за да се определи тя, следва всички плащания, извършени от потребителя за погасяване на задължения по договора за кредит, да се вземат предвид в случая като погашения на дължимата главница, след като останалите задължения по договора не са дължими, поради недействителност на същия, вкл. на конкретните клаузи за договорна и мораторна лихва /така напр. **решение № 41/26.07.2021 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 1128/2021 г., решение № 77/22.10.2021 г. на Старозагорски окръжен съд по в.т.д. № 1251/2021 г./**. Разбирането на Старозагорски окръжен съд обективизирано в посочените съдебни решения е, че в хипотезата на 14, ал. 2 ЗПК /отм./ следва да се приложи разпоредбата на чл. 26, ал. 4, пр. 1 ЗЗД, тъй като, в случая се касае за частичната недействителност, уредена с изрична императивна норма, която води до извода, че след като е предвидено, че потребителят връща само главницата, договорът е недействителен само в частта за лихвите и таксите, но не и в частта за главницата, която продължава да се дължи. В случая по отношение на извършените плащания по кредита от ответницата в.л. посочи, че са налице редица плащания по кредита, общо в размер на **13 474,09 лв.** /вж. подробно по-горе/. Усвоената главница по договора за кредит е в общ размер на **17 500,00 лв.**, като след приспадане на извършените плащания остава дължима от ответницата сума в размер на **4005,91 лв.** **Искът в настоящото производство е заявен като частичен за сумата от 4 000,00 лв., поради което и по изложените съображения е изцяло основателен и следва да бъде уважен.** Договорът за цесия, с който дружеството - ищец се легитимира като кредитор, е породил действие спрямо ответницата – длъжник и следователно ищецът е активно материално-правно легитимиран да търси изпълнение по отношение на спорното право.

При това положение настоящият съд намира, че предявения установителен иск с правна квалификация чл. 422, ал. 1 ГПК вр. чл. 4 ЗПК /отм./ и чл. 430, ал. 1 ТЗ за установяване съществуването на вземания на ищеца „ЕОС Матрикс“ ЕООД спрямо Н. Ц. К. за сумата 4000,00 лв. – главница предявена като частичен иск от цяла претенция за главница в общ размер на 16 878,97 лв. следва да бъде уважен.

С оглед пълното уважаване на установителния иск, то не се е сбъднало вътрешнопроцесуалното условие за разглеждане на предявения при условията на евентуалност осъдителен иск /вж. решение № 135/26.09.2018 г. на ВКС по т.д. № 230/2017 г., II т.о., решение № 210/27.07.2015 г. на ВКС по гр.д. № 5600/2014 г., IV г.о./.

По разноските:

При този изход на делото, с оглед задължителното тълкуване на закона, дадено в т. 12 от Тълкувателно решение № 4/2013 от 18.06.2014 г. по тълкувателно дело № 4/2013 г. по описа на ВКС, ОСГТК, съдът, който разглежда иска по чл. 415, ал.1 ГПК, следва да се произнесе за дължимостта на разноските, направени в заповедното производство, като съобразно изхода на спора разпреди отговорността за разноските както в исковото, така и в заповедното производство. С оглед изхода на спора ответницата дължи на ищеца на основание чл. 78, ал. 1 ГПК разноски за исковото производство в размер на общо 460,00 лв. /300,00 лв. възнаграждение за вещо лице, 160,00 лв. държавна такса/ и разноски за заповедното производство в размер на 80,00 лв. държавна такса, **тъй като искът е изцяло уважен.**

Така мотивиран и на основание чл. 235, ал. 1 ГПК, **Старозагорски районен съд,**

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по **частично** предявения иск с правна квалификация чл. 422, ал. 1 ГПК вр. чл. 4 ЗПК /отм./ и чл. 430, ал. 1 ТЗ по отношение на Н. Ц. К., ЕГН: ***** и адрес: гр. Стара Загора, кв. „Казански“ бл. № 25, ет. 1, ап. 1, съществуването на вземането на „ЕОС Матрикс“ ЕООД с ЕИК: 131001375, със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Витоша“, ж.к. „Малинова долина“, ул. „Рачо Петков-Казанджията“ № 4-6, за сумата общо в размер на **4000,00 лв.** /четири хиляди лева/ **частична претенция от твърдяно цяло вземане за главница в пълен размер на 16 878,97 лв.** /вноски с период 03.02.2017 г. – 03.11.2018 г./ по договор за потребителски кредит по кредитни програми № РК *****/03.11.2008 г., за които е издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК № 1125/01.06.2022 г. по ч.гр.д. 2162/2022 г. на Старозагорски районен съд, ведно със законната лихва от 31.01.2022 г. до окончателното плащане.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК Н. Ц. К., ЕГН: ***** и адрес: гр. Стара Загора, ***** **да заплати** на „ЕОС Матрикс“ ЕООД с ЕИК: 131001375, със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Витоша“, ж.к. „Малинова долина“, ул. „Рачо Петков-Казанджията“ № 4-6, сума в размер на **460,00 лв.** /четиристотин и шестдесет лева/, представляваща направените в исковото производство съдебни разноси за доплатена държавна такса и възнаграждение за вещо лице, както и сума в размер на **80,00 лв.** /осемдесет лева/, представляваща направените в заповедното производство по ч.гр.д. № 2162/2022 г. по описа на Старозагорски районен съд /ч.гр.д. № 4944/2022 г. на Софийски районен съд/ съдебни разноси за платена държавна такса.

Решението подлежи на въззивно обжалване с въззивна жалба пред Старозагорски окръжен съд двуседмичен срок от връчването му на страните.

На основание чл. 7, ал. 2 ГПК, на страните да се връчи препис от решението.

Съдия при Районен съд – Стара Загора: _____